

Н.М. Крючкова

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ЯК ОСНОВА ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

В сучасних трансформаційних умовах одним з найактуальніших питань соціально-економічної стабільності та фінансової безпеки розвитку України є можливість її фінансового самозабезпечення, оскільки фінансова безпека передбачає захищеність держави у фінансовій сфері або такий стан бюджетної, податкової та грошово-кредитної системи, який гарантує спроможність держави ефективно формувати, зберігати від знецінення та раціонально використовувати фінансові ресурси країни для забезпечення її соціально-економічного розвитку [1, с. 12].

Основою фінансової безпеки є стабільність фінансової системи, фінансова безпека фактично ототожнюється з фінансовою стабільністю на макроекономічному рівні [2, с.351]. У вузькому розумінні фінансова безпека визначається як надійна захищеність фінансової системи від внутрішніх і зовнішніх загроз [2, с. 352].

Як свідчить досвід, ніж одна держава не може бути застрахованою від ризиків, пов'язаних із нестабільністю фінансової системи, особливо схильні до таких ризиків трансформаційні економіки, до яких, на сучасному етапі, можна віднести економіки майже усіх країн світу, включаючи найрозвиненіші, кожна з яких характеризується своїм ступенем і особливостями трансформаційних процесів.

Численні теоретичні і прикладні дослідження свідчать, що періоди фінансової нестабільності, що передують кризі, можуть мати спільні основні елементи. Негативні наслідки, яких зазнали економіки різних країн в результаті фінансових криз останніх десятиріч, викликають необхідність побудови моделей, які

б дали змогу розпізнати розгортання передкризових явищ та надавали б економічним агентам час задля їх попередження та подальшого уникнення. Таким чином, для запобігання розгортання кризи нагальною необхідністю є систематичний моніторинг стану фінансової системи країни на підставі певного набору індикаторів, що дозволить проводити регулярний аналіз її стабільності.

Відзначимо, що запропонована методологія надає певну інформацію про тенденції, що складаються в сфері фінансової нестабільності, але не прогнозує настання фінансової кризи. Окрім того, даний аналіз дозволяє відстежувати довгострокові тенденції розвитку економіки. Так, окремі негативні тенденції можуть у короткостроковому періоді компенсуватися сприятливими чинниками, в той же час при погіршенні кон'юнктури накопичені негативні явища та диспропорції в економіці можуть, з високою долею вірогідності, спровокувати фінансову нестабільність як загрозу фінансовій безпеці країни.

Основні макроекономічні індикатори, що відображають загальну ситуацію в фінансовому секторі країни, можуть бути згруповані наступним чином [3]:

1. Темп економічного розвитку: темп росту ВВП; динаміка промислового виробництва.

2. Платіжний баланс: сальдо поточного рахунку; золотовалютні резерви; зовнішній борг; умови торгівлі (ціни експорту); імпорт та експорт; реальний ефективний курс; відтік капіталу.

3. Процентні ставки: реальна процентна ставка; різниця між внутрішньою процентною ставкою і ставкою LIBOR; відношення ставки по кредитах до ставки по депозитах.

4. Грошові індикатори: індекс споживчих цін; динаміка внутрішнього кредиту в реальному вимірі; грошовий мультиплікатор; темп росту депозитів у реальному вимірі; відношення грошової маси до золотовалютних резервів; «надлишкова» грошова пропозиція в реальному вираженні.

5. Індекс навантаження на валютний ринок. Для аналізу використовуються темпи приросту показників, або їх відношення до ВВП, що дозволяє забезпечити співставлення даних і вирішити проблеми нестаціонарності деяких часових рядів. Також, в окремих випадках, для аналізу використовуються показники, що виражаються в рівнях, оскільки саме в такому вигляді вони продемонстрували найбільший прогностичний потенціал.

По результатах проведеного аналізу можна зробити такі висновки щодо динаміки індикаторів фінансової стабільності в Україні за період 2010р. – I півріччя 2011р.

Виходячи з результатів аналізу прогностичних індикаторів кризових явищ, можна зробити висновок, що на початку 2010 р. фінансова стабільність в Україні залишалася на прийнятному рівні, враховуючи тенденції пролонгації рецесії в економіці та зниження золотовалютних резервів, але вже у II кварталі 2010 р. всі аналізовані індикатори свідчать про збереження ймовірності на певному рівні виникнення фінансової нестабільності. У середньостроковій перспективі фінансова система країни відновлятиметься після кризи, проте

